

Viivi Helin

Yhteiskunnan polarisaatio eli kahtiajakautuminen on yksi päivänpolttavista puheenaiheista, jota käsitellään ahkerasti myös mediassa. Parin kuukauden aikana esimerkiksi Aamulehti ja Helsingin Sanomat ovat tehneet juttuja, joissa tuodaan kaksi vastakkaista poliittista näkökulmaa edustavaa ihmistä yhteen keskustelemaan ajankohtaisista aiheista. Tutkija Mikko Hautakangas, olet viime vuosina toiminut muun muassa sovittelujournalismin parissa. Sovittelujournalismi on eräänlainen journalismin metodi, joka pyrkii tarjoamaan keinoja vastakkainasettelujen käsittelemiseen ja yhteisen ymmärryksen lisäämiseen. Miksi median tulisi olla kiinnostunut vastakkainasettelusta?

Mikko Hautakangas

No mun näkökulmasta erityisesti siksi, että usein se vastakkainasettelun kehys ei anna parasta kuvaa todellisuudesta. Se vastakkainasettelujen ja jännitteiden kehys on tietysti hirveän viekoitteleva ja toimittaja tykkää siitä, että on niin sanotusti kipinä jutuissa, mutta sitten monestihan yhteiskunnalliset ongelmat ja keskusteluaiheet on paljon monimutkaisempia. Ja silloin se, että ne kuvataan kahden leirin köydenvetona ja jonkunlaisena hyvän ja pahan taisteluna, välittää aika yksinkertaistettua ja virheellistä kuvaa niistä asioista, jotka siihen vastakkainasetteluun kehykseen asetetaan.

Viivi Helin

Onko media sun mielestä sitten vastuussa siitä, että tää vastakkainasettelu ja polarisaatio lisääntyy?

Mikko Hautakangas

Media ei ole yksin vastuussa eikä varsinkaan journalismi ole yksin vastuussa polarisaation lisääntymisestä. Mutta mä näen, että niillä on oma vastuunsa. Että kyllähän siihen, miksi monet keskustelut nyt ajautuvat tämmöiseen aika yksinkertaistavaan, vastakkainasettelevaan, polarisoivaan puhetapaan, niin siellä vaikuttaa tietysti ihan politiikan tekemisen tavat, populistinen retoriikka, somen algoritmit ja toimintalogiikka, joka ohjaa mieluummin kärjistämään ja suututtamaan kuin moniäänisesti keskustelemaan. Toimittajat ei ole syyllisiä, mutta toimittajien toiminta voi olla osallisena, tai onkin aika väistämättä osallisena siinä, mihin suuntaan polarisaatio kehittyy ja erityisesti näissä yksittäisissä aiheissa, että minkälaiseksi se julkinen keskustelu muodostuu.

Viivi Helin

Mä mainitsin pohjustuksessa tästä juttutyypistä, jossa vastakkaisia näkemyksiä edustavat tuodaan yhteen keskustelemaan. Miksi tällaiset jutut kiinnostavat toimittajia nyt?

Mikko Hautakangas

Mä luulen, että siinä on varmaan sellainen niinku tietynlainen ratkaisukeskeinen lähestymistapakin tämmöisessä toimittajan hektisessä arjessa. Että kun polarisaatio ja aiheiden vastakkainasettelu tunnustetaan, ensimmäinen reaktio on, että jotenkin kuunnellaan molempia ja tuodaan tuohon saman pöydän ääreen ja keitetään kahvit ja katsotaan, minkälainen keskustelu syntyy. Visuaalisesti jos ajatellaan lukijan näkökulmasta, että Aamulehti toi yhteen näkökulman a ja näkökulman b edustajat ja näin siinä kävi, niin se on tavallaan hirveän selkeä lukea ja siinä ymmärretään, että siinä on tämmöinen joku sillanrakentamiseen ajatus.

Viivi Helin

Sä vähän menikin jo mun seuraavaan kysymykseen, joka olisi ollut, että miten tällaiset jutut sitten vaikuttaa lukijakuntaan?

Mikko Hautakangas

Tällainen ratkaisujen esittäminen ja jonkunlainen toiveikkuuden luominen jutuissa kyllä parantaa yleisöjen käsitystä siitä asiasta, niinku lisää sellaista toiveikkuutta ja tulevaisuusorientaatiota. Mutta ehkä tietenkin ajattelee, että varsinkin sellaiset aiheet, jotka on jo aika pitkälle polarisoituneet, niin sitten sellaisissa aiheissa varmaan myöskin yleisöt on jo siinä määrin puolensa valinneet, että ehkä ne juttutyypit ei kuitenkaan muuta ihmisten käsityksiä. Positiivinen potentiaali on ehkä semmoinen kohtaamisen mallintaminen.

Viivi Helin

Jotkut ovat varmasti huolissaan, ja varsinkin ehkä koronavuosina puhuttiin paljon tästä, että voiko uutismedioiden tasapuolisuuden tavoite edistää esimerkiksi valeuutisten leviämistä. Miten media voisi ottaa kaikkien näkemykset vakavasti pitäen silti kiinni totuudesta?

Mikko Hautakangas

No siis sä sanoit, että miten voisi ottaa vakavasti. Mun mielestä se on se ydinasia, että ihmiset kokevat tulevansa kuulluksi, ymmärretyksi ja vakavasti otetuiksi. Ja se on jotenkin se lähtökohta, joka ei mun mielestä uhkaa totuutta millään tavalla. Sitten tietysti on niin, että kun esimerkiksi toi korona jonka mainitsit. Niin siinähan tehtiin tän tyyppisiä juttuja kyllä, jolloin vaikka haastateltiin rokotekriittisiä ja sitten heti perään kirjoitettiin, että kuitenkaan tutkimusten mukaan mitään tällaista ei ole, mistä he puhuvat. Että kuitenkin se haastateltavan kokemus voi olla sellainen, että se ei nyt ottanut mua vakavasti, mä en tullutkaan kuulluksi.